

даръ, щѣше да бѣде непобедимъ и несравнено по-силенъ отъ всички останали народи. Но понеже нѣма никаква възможность нѣкога да стане това, тѣ оставатъ слаби“. Тѣ живѣли въ градове и села, занимавали се съ земледѣлие, а сѣщо и съ рударство; ала, като храбъръ и воинственъ народъ, повече отъ всичко обичали войната и грабежа. Почти у всички племена човѣкъ могълъ да срещне едни и сѣщи нрави. Всѣки тракиецъ ималъ много жени; у нѣкои най-любимата се принасяла въ жертва на смъртния одѣръ на мжжа и се погребвала заедно съ него. На девойкитѣ се позволявали много нѣща, но женитѣ, които се взимали съ купуване, твърде строго се пазѣли. Когато се раждало дете, всичкитѣ му роднини се събирали и го оплаквали, при което напомняли всички несрети, що сполитатъ човѣка; този обичай се срѣща и сега още у македонскитѣ ромъни. Ако нѣкой умиралъ, погребвали го съ радостъ и ликуване и казвали, че той сега се ползува съ пълно блаженство, понеже се избавилъ отъ всички злочестини. Тѣ вѣрвали въ безсмъртието на душата. Мъртвитѣ понѣкога били изгаряни, понѣкога били заравяни въ земята; когато била издигана могила, въ честъ на умрѣлия се произвеждали военни игри и дуели. Народътъ почиталъ Ареса, Диониса и Артемида, а царетѣ — Хермеса; така поне туземнитѣ богове били именувани отъ гърцитѣ. Празникътъ на Артемида, която по тракийски се наричала Котисъ, Котито или Бендисъ, се ознаменувалъ съ необуздани танци и игри. Тракитѣ обичали бездѣлието и се отличавали съ изкуството да пиятъ вино. У тракитѣ и илиритѣ билъ много разпространенъ обичаятъ та-туиране (рисуване фигури по тѣлото съ игли и боядисването имъ); дори и въ наши дни албанскитѣ войникъ си украсява ржцетѣ, а понѣкога и гърдитѣ по такъвъ начинъ<sup>19</sup>.

Отъ трако-илирския езикъ сж запазени незначителни останки у древнитѣ писатели; тая липса не се попълня дори и съ грамадния брой запазени лични и мѣстни имена. Ханъ сполучилъ да обясни много стари названия съ помощта на албанския езикъ, съ което тъкмо се доказва, както произходътъ на албанцитѣ отъ трако-илиритѣ, тъй и родството между траки и илири. По-горе бѣ вече говорено за значението на имената сатри и беси. Ще приведемъ още нѣколко примѣра: *Далмация* или *Делмация* = страна на овчаритѣ (дѣлѣя — овца, дѣлмуар — овчаръ), *Delminium* = овче пасище (дѣлминѣя), *Dardania* = страна на крушитѣ (дардѣя, множество. дардене = круша) и наистина тая страна изобилва съ диви круши; *Codrio* = хълмъ (кодрѣя, отъ тукъ сѣщо е името на града Скодра, Шкодра), *Dimallon* = две планини (ди, малъ); планина *Бора* въ Македония, борѣя = снѣгъ (и сега още въ Албания има планини, които носятъ това име). Къмъ примѣритѣ на Хана ние можемъ да прибавимъ единъ новъ: името на босненската рѣка *Лимъ* изглежда, че отговаря на албанското Люм-и = рѣка.

Тукъ можемъ да споменемъ още за нѣкои опити на старитѣ траки въ областта на изкуството. Най-точни сведения за това, за жалостъ, не можемъ да приведемъ, защото до сега, до колкото знаемъ, не сжществуватъ никакви снимки. Пжтешественицитѣ Ханъ и Захъ сж намѣрили въ 1858 година на една мжчно-достъпна скала въ Прилѣпъ, въ знаменитата кула на Марко Кралевичъ груби и неумѣли изображения на конници съ наведени копия, на бикове, рогачи и различни йероглифни знакове, които били изсѣчени въ стенитѣ на много пещери<sup>20</sup>. Подобни изображения Вилкинсонъ е срѣщалъ и въ разни мѣста изъ Херцеговина. Сѣщо тъй по върховетѣ на Балкана тукъ-тамъ се срѣщатъ изображения на змии, мечки и други животни. Въ Родопъ, близо до село Иланджи, въ едно пустинно мѣсто, наричано Търло, се намира оригинално писмо, написано на две успоредни, близки една до друга скалисти стени, около едно старо гробище<sup>21</sup>. Нѣма никакво